

„Smrt není zlá, smrt je jen kus života těžkého, nad smrt těžší však umírání je.“ Tato slova na konci svého krátkého života napsal český básník Jiří Wolker. Se smrtí a umíráním se potkává i Jenda Hladík, který jako zdravotník „sestra“ slouží v hospici sv. Michaela v Poličce.

Ahoj Jendo, co sis představoval, že budeš dělat, když ti bylo 14 let?

Moje mamka je doktorka a v tomhle věku jsem už věděl, že půjdu na zdravotní školu. Chtěl jsem pracovat s lidmi, ale zatím jsem netušil, jak přesně. Žili jsme na vesnici a vždy, když se někdo zranil nebo mu bylo špatně, šel za mojí mamkou a ona ho ošetřila. Líbilo se mi, jak pomáhá lidem, a chtěl jsem dělat něco podobného. Větší část naší rodiny pracuje ve zdravotnictví, a to mě pozitivně ovlivnilo. Zdrávka mě taky lákala, protože jsem slyšel, že tam není matika. (Nakonec jsme ji měli tři roky a z toho jsem dvakrát dělal reparát.) Vystudoval jsem střední zdravotník, dále zdravotního záchranáře, pak jsem se vyučil tesařem a nevím,

Rozloučení se zemřelými pacienty.

jestli se to počítá jako vzdělání, ale jsem ještě voják v aktivní záloze.

Jezdíš i na vojenská cvičení?

Ano, jsem u záloh už čtvrtým rokem.

Co ta tesařina? Jak ses k ní dostal?

Po škole nebylo místo u záchranářů, tak jsem nastoupil do nemocnice s tím, že počkám, až se uvolní místo. Sloužil jsem na jednotce intenzivní péče, ale moc se mi tam nelíbilo, protože nebyl žádný čas na pacienty. Začal jsem se živit různými pracemi, a protože byl děda truhlář a všechen nábytek, co jsme měli doma, vyrobil on sám, rozhodl jsem se pro tohle řemeslo. Pár let jsem pracoval jako tesař, ale nakonec jsem si našel cestu zpět do zdravotnictví.

Aktuálně pracuješ v oboru paliativní péče. Můžeš nám vysvětlit, co to znamená?

Je to péče o pacienty, kteří jsou většinou buď nevyléčitelně nemocní, nebo jsou v konečném stádiu nemoci. Předpověď délky jejich života se většinou pohybuje v řádu týdnů. Jsem součástí týmu lidí zahrnujícího

zdravotnické a sociální profese, který pečuje o lidi v závěru jejich života. Není to jenom o těch pacientech, ale poskytujeme podporu i rodině umírajícího člověka. Snažíme se

najít řešení, které umožní pacientovi strávit poslední chvíle života v domácím prostředí. Jednoduše řečeno, je to péče o pacienty, které už nelze vyléčit a kteří chtějí poslední chvíle života strávit doma. Podmínkou je rodina, která o ně může pečovat. Cílem naší práce je zajistit těmto lidem, i přes stav, ve kterém se nalézají, každý den co nejlepší.

Včera jsme se měli setkat a ty jsi mi psal, že jedeš k úmrtí. To není lehká práce, proč ses pro ni rozhodl?

Věděl jsi, do čeho jdeš?

Myslel jsem si, že to vím, ale skutečnost je vždycky trochu jiná. Tuhle práci ale mám rád, protože je pestrá, nikdy ten den nevím, co mě čeká. Když jedu za pacientem, tak netuším, jestli je všechno v pořádku, nebo jestli se situace zhoršila.

Vím, že doprovázíte i umírající děti. Jaké to je?

Je to hrozně nespravedlivé, když umírá dítě, a je jedno jestli mu jsou 2 roky nebo 14. Pro tyhle případy máme v týmu dětskou sestru i dětského paliativního doktora, protože v péči o dítě je potřeba být ostražitější a pečlivější, protože děti mají jiné fyziologické hodnoty než dospělý člověk. Já osobně jsem tam od toho, abych pomohl a ulevil rodičům, kteří procházejí vlastním soukromým peklem. Tato služba je těžká, ale cítím, že jsem k ní povolán a v budoucnu bych se chtěl věnovat hlavně péči o děti.

Hraje v tom roli i víra?

Pro mě je velikým tématem mužská spiritualita. Asi ve 14 letech jsem objevil amerického františkána a spisovatele Richarda Rohra, začal jsem ho číst, a to ve mně na správném místě „zaseklo háček“. Během dospívání jsem chodil do spolčá, jezdil na akce, ale v prožívání víry mi to moc nevyhovovalo. Přišlo mi málo jenom jít v neděli do kostela, a tím to hasne. Zajímám se o meditaci, o prožívání sebe sama, o víru, a to celé dohromady. Před dvěma lety jsem prožil iniciaci v mužské spiritualitě. Myslel jsem si, že dostanu odpovědi na všechny otázky, ale on je to spíš začátek cesty než její konec. Některé věci mi docházejí až teď, vnímám, že je to běh na dlouhou trať. Pokud věřím, že Bůh je součástí mé samotného, musím se pořád sám sebe ptát, nakolik mu v sobě dávám prostor, aby mohl skrze mne jednat a oslovovat druhé. Nejsem teď členem žádného církevního společenství, protože potřebuji tyhle věci prožívat po svém. Moje víra je ovlivněná určitě i mojí prací, často se modlím za pacienty, ať umírající nebo zemřelé. Dává mi to hluboký smysl a jsem přesvědčen, že modlitba má místo v mé službě.

Modlíš se někdy s pacienty?

Jo, a když se to povede, je to super! Když v rodině, kde někdo zemřel, jsou lidé zdravotně postižení, kteří mi nemohou po-

moci s péčí o zemřelého, tak jim říkám, ať se modlí: klidně vlastními slovy nebo v duchu, ale bude to ta největší pomoc, kterou potřebuji v této situaci.

Jak se vyrovnáváš s tím, když musíš pacientovi nebo rodině sdělit závažnou zprávu?

Tohle sděluje doktor. Ale pacienti se pak o tom se mnou baví. Ptají se, jestli se už nikdy neuždraví a já rozhodně nemůžu lhát. Jednoduché to není. Dřív jsem si myslel, že je to prostě práce doktora a není to moje starost, ale pak jsem byl konfrontován pacientem, který se ptal, jestli zemře. Uvědomil jsem si v tom

okamžiku, že lhát nemůžu a že doktoři to mají fakt těžké. Sdělit někomu, že medicína už vyčerpala všechny možnosti a že mu může pomoci leda tak Pán Bůh, není vůbec jednoduché. Otázkou je, jak se s tím ten člověk vyrovná. Jsou různé vyrovnávací mechanismy, popsala je americká psychiatrická Elisabeth Kübler-Rossová a skládají se z pěti fází – popření, agrese, smlouvání, deprese, smíření.

Slyšel jsem, že máte vlastní rituál po smrti pacienta. Můžeš nám to přiblížit?

Po smrti pacienta na pondělní poradě zapálíme svíčku, vyprávíme si o tom člověku a jak jeho úmrtí probíhalo. Každý, kdo chce, může k tomu říct svoje a pak držíme minutu ticha. Na papírek napíšeme jméno toho člověka a vhodíme do velké skleněné nádoby. Jednou za čas se všichni sejdeme na charitní zahradě, v kovové míse rozděláme oheň, čteme jména těch zesnulých a papírky házíme do ohně.

Kaplan přinese kadidlo a každý, kdo se cítí s tím člověkem nějak spojený, za něj do ohně hodí kus kadidla. Je to rituál loučení, protože i za tu krátkou dobu, kterou společně strávíme, si s mnohými vytvoříme poměrně silné vztahy. Popel sypeme do záhonu, kde nám roste kytka; vnímáme to jako pokračování nového růstu. Pouštíme jejich životy dál a uvolňujeme si ruce pro další službu.

Máš nějaké doporučení pro kluky, kteří by někde chtěli pomáhat?

Pro každý kraj nebo město existují webové stránky, které sdružují dobrovolníky. Případně stačí oslovit zařízení, které jim přijde sympatické, a zapojit se do služby. Dobrovolnictví mně přijde skvělé a je to výborný způsob, jak smysluplně trávit volný čas. Může to posouvat v přemýšlení nad životem, je možné si tam najít nové kamarády a je prostě fajn si takhle hledat cestu životem. (Dobrovolnictví poptává téměř každá charita, nemocnice, hospice, dobrovolnická centra ADRA a mnoho dalších. Pozn. red.)

Děkujeme za rozhovor

Otázky kladl František Jakubec ml.

JENDA HLADÍK, Dis., 32 let.

Zdravotník „sestra“ v Domácím hospici sv. Michaela v Poličce. Můj oblíbený film je Coco. Je to animák, jehož hlavní poselství je, že pokud vzpomínáme na naše zemřelé, oni stále žijí v našich srdcích. Z knih se mi líbí Síla zranitelnosti od Brené Brow o tom, jak pracovat se svojí zranitelností a studem.

